ברכת הלחם · דמלה וברכה היין דקידוש מבטיח ליה דוקא מהו כיון *דלא הגלותן הן :

הדרן עלך ראודו בית דין

אבל לא במדינה · לא בירושלים ולא בגבולים כדפירש בקונטרס והא דקתני כל עיר שרואה ושומעת תוקעין בה היינו לאחר חורבן שתיקן רבן יוחנן בן זכאי וא"ת ומ"ש מעולה שהיה ניטל אפילו בגבולין בזמן שבהמ"ק קיים כדמשמע בגולה (הגזול) (וערכה) (סוכה ל' מג' וסס) שהיו מוליכין לוביהן לבהכ"נ וי"ל דשאני לולב שאינו אלא מלבול בעלמא הואיל ואשתרי במקדש לא אתמירו במדינה אבל תקיעת שופר מעשה חכמה ומיהו קשיא דלאחר חורבן הבית הקילו בשופר מבלולב שתיקן רבן יוחנן בן זכאי שיהו תוקעין בכל מקום שיש ב"ד אבל לולב לא אתמרי כדמשמע התם דמוקי לה ההיא דמוליכין לוביהן בזמן בית המקדש ובגבולין משמע דבזמן שאין בית המקדש קיים לא אתר בשום מקום וי"ל דשופר שהוא להעלות זכרוניהם של ישראל לאביהן שבשמים לא רצו לבטל לגמרי וכיון דתקון בחד ב"ד תקון בכל מקום שיש ב"ד אע"פ שבזמן הבית לא היה אלא במקדש דוקא ושוד י"ל דבדין הוא דלולב יהיה דוחה בגבולין יותר משופר שברגלים השנה לא היה ידוע קביעות החדש אלא בירושלים אבל יום ראשון דלולב היה ידוע בגבולין :

הא לאו מלאכה היא דאיצטריך כו' · קשיא אדרבה אי מלאכה לא איצטריך קרא דהא מ"מ מכל מלאכה לא תעשו נפקא ומשום דלאו מלאכה היא איצטריך קרא ונראה לי דאי לאו מלאכה היא הא פשיטא דליכא למיסרה אבל אי מלאכה היא איצטריך קרא סלקא דעתך אמינא תשתרי משום דכתיב יום תרועה יהיה לכם ואפילו בשבת ולהכי איצטריך קרא למיסרה ויום תרועה מוקי לה בחול :

כל מלאכת עבודה לא תעשו · בי"ט כתיב והוה מצי לאתויי מ"מ) כל מלאכה לא תעשו דלקח ביום שבת לא איתסר אע"ג דלא כתיב ביה עבודה ב) : **רדיית** הפת · פירש רביעו חגגלא דדייה דהכא לאחר אפייה ושרי לכתחילה ודדייה דריש מסכת שבת (דף ג:) דהתירו ט לרדות קודם שיבא לידי אפייה דאיסור סקילה אי לא התירו דמשמע דאסור מדרבנן ברודה הפת בעוד שהיא עיסה דהוא כעין גם שמרכבו כשרודהו בידו ובחתם דחק דהך דהכא נמי לא שריא אלא מדאורייתא כדמוכח בפרק כל כתבי (שבת דף קיז:) גבי מגיל פת מן התנור שמגיל מזון שלשה סעודות דקאמר כשהוא רודה לא ירדה במרדה אלא בסכין וכן תקיעת שופר אסור מדרבנן כדמוכח בפ' כסוי הדם (חולין דף פד:) דקאמרינן תקיעת שופר בגבולין תוכיח שספיקה דוחה יו"ט ואין ודאה דוחה שבת ואפילו הכי לא היו אוסרין אי לאו משום דרכה שמא יטלנו ויעבירנו ארבע אמות · הא דלא נקט שמא יוציאנו מרשות היחיד לרשות הרבים פי' בקונטר' בסוכה (דף מג·) משום דלא פסיקא דאם הגביהו על מנת להניחו ונמלך והוציאו פטור וקשיא דגבי העברת ד' אמות נמי לא מיחייב אלא מ"ב הגביהו על מנת להעבירו ד' אמות ונראה דמרשות היחיד לר"ה אית ליה הכירא ולכא למיגזר אבל ברשות הרבים זימנין דלאו אדעתיה ומעביר ארבע אמות :

ברכת הלחם של מצה וברכת היין של קידוש-היום מהו: (ב) כיון דחובה הוא מפיק אנ"ל דלמא (ג) ברכה לאו חובה היא ת"ש *דאמר רב אשי כי הוינן בי רב פפי הוה מקדש לן וכי הוה אתי ארסיה מדברא הוה מקדש להו, ת"ר לא יפרוס אדם פרוסה לאורחין אלא אם כן אוכל עמהם אבל פורס הוא לבניו ולבני ביתו כדי לחנכן במצות, ובהלל ובמגילה אף על פי שיצא מוציא :

הדרן עלך ראודו בית דין

יום טוב הראשון של ר"ה שחל להיות בשבת-במקדש היו תוקעין אבל לא במדינה, משחרב בהמ"ק התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהו תוקעין בכל מקום שיש בו ב"ד, אמר רבי אלעזר לא התקין רבן יוחנן בן זכאי אלא ביבנה בלבד אמרו לו אחד יבנה ואחד כל מקום שיש בו בית דין, ועוד זאת היתה ירושלים יתירה על יבנה שכל עיר שהיא רואה ושומעת וקרובה וילולה לבוא תוקעין, וביבנה לא היו תוקעין אלא בב"ד בלבד : **גמ'** מנה"מ? אמר רבי לוי בר לחמא אמר רבי חמא בר חנינא כתוב אחד אומר "שבתון זכרון תרועה" וכתוב אחד אומר "יום תרועה יהיה לכם", לא קשיא כאן ביו"ט שחל להיות בשבת כאן ביום טוב שחל להיות בחול, אמר רבא אי מדאורייתא היא במקדש היכי תקעינן ועוד (ה) (הא לאו) מלאכה היא-דאצטריך קרא למעוטי דתנא דבי שמואל כל מלאכת עבודה לא תעשו ויצתה *תקיעת שופר ונדיית הפת שהיא חכמה ואינה מלאכה} אלא אמר רבא מדאורייתא מישרא שרי ורבנן הוא דגזור ביה דרבה דאמר רבה הכל חייבין בתקיעת שופר ואין הכל בקיעין בתקיעת שופר גזירה *שמא יטלנו בידו וילך אצל הבקי ללמוד ויעבירנו ד' אמות ברה"ר והיינו טעמא דלולב והיינו טעמא דמגילה : משחרב בהמ"ק התקין רבי יוחנן בן זכאי כו' : תנו רבנן פעם אחת חל ראש השנה להיות בשבת והיו כל העולם מתכנסין אמר להם רבן יוחנן בן זכאי לבני בתירה נתקע, אמרו לו נדון, אמר להם נתקע ואחר כך נדון, לאחר שתקעו אמרו לו נדון, אמר להם כבר נשמעה קרן ביבנה ואין משיבין לאחר מעשה : אמר רבי אלעזר לא התקין רבן יוחנן בן זכאי אלא ביבנה בלבד, אמרו לו אחד יבנה ואחד כל מקום שיש בו ב"ד : אמרו לו' היינו ת"ק? איכא בינייהו בי דינא דאקראי : אמרו לו אחד יבנה ואחד כל מקום שיש בו ב"ד : אמר רב הונא ועם

ברכת הלחם · של אכילת מצה, שמברכין (*לפני) המוציא : **וברכת היין** · שמברכין לפני קידוש : **מהו** · על אכילת מצה ומקדש ישראל לא תיבעי לך דחובה היא-ומפיק אלא ברכת המוציא וברכת היין מיבעיא לן שאין בהות אלא לפי שהמברך צריך שיטעום ואי אפשר תורה אור ליהנות בלא ברכה אי נמי לא טעים אינו יכול למטעם ובעי ברכה מאי : **כיון דחובה היא** · אכילת מצה חובה עליו וכן קידוש היום חובה עליו ואי אפשר שלא בהנאה והנאה אי אפשר בלא ברכה נמצאת המצוה תלויה בברכת הנאה ומפיק : **או דלמא** · ברכת ההנאה לאו חובה למצוה אתיא אלא בכל ההנאות היא טהגת : **לא יפרוס** · ברכת המוציא כדאמרינן לעיל שאינה חובה עליהם לא יאכלו ולא יברכו :

הדרן עלך ראודו בית דין

יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת **בשבת במקדש היו תוקעין** · בגמרא מפרש לה : **אבל לא במדינה** · לא בירושלים ולא בגבולין : **אלא ביבנה** · שהיתה שם סנהדרי גדולה בימיו וכן בכל מקום שנלתה סנהדרין אבל לא בבית דין של עשרים ושלשה: **ועוד זאת היתה ירושלים** · בעודה בבנינה יתירה בתקיעת שבת על יבנה: **שכל עיר שרואה** · את ירושלים: **ושומעת ויבולה לבא** כו'-מפרש בגמרא מאי תנא דקאמר ועוד : **גמ' זכרון תרועה** · ולא תרועה ממש אלא מקראות של תרועה יאמרו : **מלאכה היא** · בתמיה : **גזירה שמא יטלנו** וכו' · ובמקדש לא גזור דאין איסור שבות דרבנן במקדש: (ג) **וסיו כל הערים** · שסביבות יבנה : **מפכנסים** · שם לשמוע תקיעה משלוחי בית דין לפי שהיו רגילין כן בירושלים : **בני בתירה** · גדולי הדור היו : **נדון** · אם יש לנגזור אף במקום בית דין שמא יטלנו : **ואין משיבין לאחר מעשה** · נגלה הוא שגולין לענו טוענים על עלמיהו : **בית דין דאקראי** · לתנא קמא תקעינן ותנא דאמרו ט" סבר אחד יבנה ואחד כל מקום שיש בו בית דין קבוע דומיא דיבנה : ועם

ה) [אולי נ"ל לא תעשה כל מלאכה שמות כ] ג) [וע' תוס' שבת קיז: ד"ה והתנא] ד) [ע' תוס' סוכה מג· ותוספות ביצה יח·]

כתוני' אמרו לו אחד יבנה ואחד כל מקום שיש בו בית דין גם הת"ק כך אמר התקין ריב"ז שיהו תוקעין בכל מקום שיש בו ב"ד ופרקינן איכא בינייהו בי דינא דאיקראי פליגי מקום שאין שם חכמים קבועין לב"ד ועקשיו נזדמן לחכמים ב"ד ובאו שם עוברי דרך · ת"ק סבר אין תוקעין ותנא דאמרו לו סבר תוקעין דגרסינן בגמרא דהמוכר פירות לחבירו ולא צימרו (דף לג ע"ב) כל תנא בתרא לפמויי מלתא אתי לפיכך אמרנו כי תתנא דאמרו לו דהוא תנא בתרא אית ליה בי דינא דאקראי. כל מקום שיש בו ב"ד . אמר רב הונא ועם

נ"ז א ב מיי' פ"ח מהל' ברכות הלכה י סמג עשין כח טור ש"ע א"ח סי' רסז סעיף כ וסי' רעג סעיף ד וסימן תפד סעיף א :

נח ג טוש"ע שם סי' רסז סעיף יט :

נט ד טוש"ע שם סי' תרלב סעיף ג :

א ה מיי' פ"ב מהלכות שופר הלכה ו סמג עשין מט טור ש"ע א"ח סימן תקפח סעיף ס :

ב ו ז מיי' שם הלכה ח והלכה ט :

ג ח מיי' פכ"ב מהלכות שבת הלכה א :

ד ט מיי' פ"ב מהלכות שופר הלכה ו :

נוסח תקיעת שופר בשבת במקום/ מדינה לבני החורין/ אחרי החורבן

רבינו חננאל מרציא. א"ר אילא שאני בברכת המזון דכתיב ואכלת ושבעת וברכת מי שאכל הוא יברך . בעי רחבא ברכת הלחם של מצה שצריך לברך המוציא ועל אכילת מצה. וברכת היין של קדוש היום שצריך לברך ברכת היין וברכת קדוש היום מהו מי אמרינן כיון דחובה היא ברכה לאו חובה היא . ושמעי לה מהא דאמר רב אשי כי הוינן בי רב פפי הוה מקדש לן וכי הוו אתו אריסיה מדברא הוה מקדש להו שמעינן מינה שאע"פ שיצא מרציא וה"ה לברכת הלחם של מצה: ת"ר לא יפרוס אדם פרוסה לאורחין אא"כ אוכל עמהן אבל פורס לבניו ולבני ביתו כדי לחנכן במצות ב הלל ובמגילה אע"פ שיצא מרציא פשוטה היא :

הדרן עלך ראודו בית דין

יו"ט של ראש השנה שחל להיות בשבת במקדש היו תוקעין אבל לא במדינה משחרב בהמ"ק התקין ריב"ז כו' אוקמה רב א דמראורייתא אפילו בגבולין שרי למתקע ביו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת דהא תנן דבי ר' ישמעאל כל מלאכת עבודה לא תעשו יצא תקיעת שופר ודדיית הפת שהיא חכמה ואינה מלאכה ומאני מה אסורה נזירה שמא ישלנה מי שאינו בקי וילך אצל בקי ללמוד ויעביר השופר ד' אמות לרה"ר והיינו טעמא דלולב והיינו טעמא דמגילה. ת"ר פעם אחת שחל ר"ה להיות בשבת . אריב"ז לבני בתירה נתקע אמרו ליה נדון אמר להו נתקע ואח"כ נדון . לאחר שתקעו אמרו לו נדון אמר להו אין משיבין לאחר מעשה : כתוני' אמרו לו אחד יבנה ואחד כל מקום שיש בו בית דין גם הת"ק כך אמר התקין ריב"ז שיהו תוקעין בכל מקום שיש בו ב"ד ופרקינן איכא בינייהו בי דינא דאיקראי פליגי מקום שאין שם חכמים קבועין לב"ד ועקשיו נזדמן לחכמים ב"ד ובאו שם עוברי דרך · ת"ק סבר אין תוקעין ותנא דאמרו לו סבר תוקעין דגרסינן בגמרא דהמוכר פירות לחבירו ולא צימרו (דף לג ע"ב) כל תנא בתרא לפמויי מלתא אתי לפיכך אמרנו כי תתנא דאמרו לו דהוא תנא בתרא אית ליה בי דינא דאקראי. כל מקום שיש בו ב"ד . אמר רב הונא ועם

נוסח תקיעת שופר בשבת בקונטר/ מדינה לבני החורין/ אחרי החורבן

מבנה ב"ד ל"ז אמות ל"ל מה אחר כ"הונא אחר דאכ"ו "עם בית דין"

הגהות הב"ח (ה) גם' במקדש היכי תקעינן ועוד (הא לאו) תלמ"מ וכ"כ בפי' רש"י ד"ה מאלכה היא תמיה : (ב) רש"י ד"ה גזירה שמא כו' במקדש הס"ד ואח"כ נ"ל ד"ה בני בתירה כו' וד"ה נדון וכו' שמא יטלנו הס"ד ואח"כ מה"ד כבר נשמעה קרן בינבה שהיו כל הערים שסביבות יבנה מתכנסים לשם כו' בירושלים הס"ד ואח"כ מה"ד ואין משיבין :

*סוגיה אינם לשם נוגע אלא להבאות דבר באן ריקר הקושיא בתוכה מאבא הרקע

שבת קיז: קלא:

[פסחים סט: ביצה יז:] סוכה מב: מגילה ד:

[ל"ל לפניה]

[ועי' תוס' שבת נ: ד"ה התיר וכו' ועי' נערוך ערך רד ד]